

לע"נ הבחור אריה ז"ל בן דוד ושרה הי"ו

שבת פרשת וישב תשפ"ה

אומשגיה

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור, ולכל דורש ברבים

עניין של חינוך

מיהו היוצא למלחמה - ומנצח!

מלחמת בית חשמונאי נגד היוונים היתה כולה גילוי האמת של הבריאה. היה זה גילוי של מסירות נפש מופלאה שכמעט לא נראתה כמותה במהלך ההסטוריה של העם היהודי, כמבואר ברש"י (דברים לג, יא) שתפילת משה רבינו "מחץ מתנים קמיו" היתה על ענין זה: "ראה שעתידין חשמונאי ובניו להלחם עם היוונים והתפלל עליהם לפי שהיו מועטים, י"ב בני חשמונאי ואלעזר כנגד כמה רבבות". החשמונאים יצאו למלחמה מתוך בהירות הדעת - אמונה ובטחון בשלימות מוחלטת. משום שאצלם האמת הגמור שאין עוד מלבדו לא היתה רק בבחינת ידיעה בלבד אלא בהכרה שכך הוא עצם המציאות ויש להתנהג על פי ה' למעשה ממש. זוהי השגה של "אור" בבטחון בהשי"ת ובהכרה כי "אין עוד מלבדו". כמובן שכשיוצאים להלחם כך, מנצחים לבסוף. המשכילים היו לועגים לצורת המלחמה ע"פ התורה הלך, ופעם ערכו "הצגה" בעיר בריסק והראו כיצד לפי מצוות התורה אמורה להראות מלחמה: הביאו אלפי חיילים עטורים בטלית ותפילין, והכריזו "מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישב לביתו", ו"חיילים" רבים עזבו את המקום. ושוב הכריזו "ומי האיש אשר נטע כרם ולא חללו ילך וישב לביתו", ולאחר מכן "מי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה", ורבים נוספים עזבו. כאשר "ייספו השוטרים לדבר אל העם ואמרו מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישב לביתו", עזבו כולם ונשארו במקום החפץ חיים ורבי חיים מבריסק לבדם. והמשך ה"הצגה" היה שר' חיים מכבד את החפץ חיים לצאת ראשון למלחמה מאחר והוא כהן וכו'. כשסיפרו על כך אנשי העיר לרבי חיים מבריסק זצ"ל, היתה תגובתו: "הכל אמת ויציב, אולם "שכחו" אותם משכילים להציג בפני אנשיהם את סופה של אותה "הצגה" - כי אכן אותם שני זקנים שנשארו ניצחו במלחמה"!!!

פְּנִינִים מִשְׁלַחַן מַלְכִים

"ויהי כדברה אל יוסף יום ולא שמע אליה" (לט, י)

רשע אומרים לו, מפני מה לא עסקת בתורה? אם אמר נאה הייתי וטרוד ביצרי, אומרים לו: כלום נאה היית מיוסף, אמרו עליו על יוסף הצדיק, בכל יום ויום היתה אשת פוטיפר משדלתו בדברים... ולא רצה לשמוע אליה, נמצא... יוסף מחייב את הרשעים" (יומא לה, ב)

לכאורה, **שואל רבי איצ'לה בלזר**, תשובת הרשע אינה מובנת כלל. שואלים אותו מדוע לא עסק בתורה, ומה הוא עונה? איך אלמד תורה, הלא "טרוד הייתי ביצרי" - הייתי עסוק בשטויות... נתאר לעצמנו שמשגיח בישיבה ניגש לבחור בישיבתו ושואל אותו: "היכן היית אתמול, מדוע לא באת ללמוד?" והוא יענה: "כבוד הרב, כ"כ רציתי ללמוד, אבל הייתי עסוק". - "במה היית עסוק?" - "ישבתי עם חבורת פרחים על הברזלים ולא יכלתי לעזוב באמצע".... וכי תירוץ הגיוני הוא זה? הלא ההתנשאות שבדבריו כבר גרועה יותר מעצם הטענה! כדי לשבר את האוזן כמה לכאורה מגוחכת טענה זו, **נזכיר מעשה שמספר ה'בן איש חי'**, על אדם שהגיע אל רב העיירה בערב יום הכיפור ואמר: "באתי לבקש דרך תשובה על מעשה עבירה שעשיתי". "מה עשית, איזו עבירה?" "כבוד הרב, לא נטלתי מים אחרונים". "נו, טוב, זה באמת לא בסדר, אך עדיין ביטול נטילת מים אחרונים אינו כה חמור"... "כבוד הרב, לא נטלתי מים אחרונים מפני שגם לא נטלתי מים ראשונים לפני הסעודה". "אכלת בלי נטילת ידיים?" - "כן". "מדוע?" - "כבוד הרב, אם אני אוכל מאכלי טריפה, היעלה על הדעת שאטול ידיים לפני הסעודה?" "אכלת נבילות וטריפות?! מדוע? הרי ישנן כל כך הרבה מסעדות כשירות, ומדוע הוצרכת לאכול מאכלי טריפה?" "כי כל החנויות היו סגורות, זה היה בשבת"... ואדם זה בא לבקש תשובה על מים אחרונים...

וכך, שואל רבי איצ'לה, כיצד זה שעל התביעה מדוע לא עסק בתורה, אומר הרשע: "טרוד הייתי ביצרי" - עברתי עבירות ולא היה לי זמן ללמוד גמרא. איזה מין תרוץ הוא זה? התשובה היא, שאכן כך הוא: עד כמה שמעשי העבירות גרועים הם, עוון ביטול תורה עולה עליהם בחומרתו! "טרוד הייתי ביצרי" פחות חמור מביטול תורה. לכן, אדם מעדיף שיענישוהו על העבירות שעבר מחמת יצרו, רק שלא יענישוהו של עוון ביטול תורה שהוא החמור מכל!

מנהג האשכנזים שבכל עניין שיש צורך להזכיר שמו של אדם, מזכירים אותו עם שם אביו, כגון כשקוראים יהודי לתורה אומרים: "יעמוד יוסף בן יעקב" וכן על הקבר כותבים: פה נטמן "ראובן בן יעקב" וכו'. המקום היחיד שמזכירים את שם האמא הוא בתפילה על החולה. מדוע? באר ה'בן איש חי': משום שלאביו יש גם עוון ביטול תורה, משא"כ הנשים שאינן חייבות בלימוד תורה ואין להן עוון זה. לכן כשבאים להתפלל על חולה, מזכירים את שם אימו, כי הזכרת שם האב עלולה לפעמים אף להזיק יותר כי יש בידו ביטול תורה. (ומתוק האור)

בברכת שבת שלום - מערכת לב ארי

מעשה שהיה...

קדוש מרחם! \ ספור על כ"ק מרן רבי דוד אביחצירא עטרת ראשינו הי"ד זצ"ל וזיע"א.

הילולא דצדיקייא

הילולת כ"ק מרן

רבי דוד אביחצירא

עטרת ראשינו

זצ"ל וזיע"א

(י"ד' כסליו - תר"פ)

הצדיק הרב דוד אביחצירא זצ"ל הי"ד המכונה 'עטרת ראשינו' נולד בשנת ה'תרכ"ו כבן בכור להוריו בעיר תאפיללת שבמרוקו. כבר בצעירותו נודע כעליו. לאחר פטירת סבו מרן האביר יעקב זיע"א קיבל אביו את הנהגת הקהילה והישיבה. באותן שנים עסק רבינו לבדו בתורה, נהג במנהגי פרישות, ולא התערב בהנהגת הקהילה. בהיותו כבן 42 שנים לאחר פטירת אביו רבי מסעוד זיע"א בשנת ה'תרס"ח קיבל על עצמו את הנהגת הקהילה, אולם פחות משנה לאחר מכן מסיבותיו חילק את סמכויותיו לקרובי משפחתו. במשך כחמש שנים משנת ה'תרס"ט ועד סופה של שנת ה'תרע"ד, הסתגר רבינו עם המקובלים הגדולים - חמיו ר' אליהו ועם חברו ר' משה תורגימן בעליית הגג של ביתו, שם התבודדו, עשו תעניות וסיגופים ולמדו יומם ולילה את תורת הנגלה והנסתר. רבינו התחתן והתאלמן פעמיים, ונולדו לו שמונה בנים ובת אחת. כל בניו למעט הצעיר שבהם נפטרו עוד בחייו. ועל אף שסבל ממחלות רבות והניסיון העצום של פטירת שמונה מילדיו, היה ידוע כאדם שמח שאף עודד אחרים. הוא נמנע מלצאת אל הרחוב. בית מדרשו והמקווה שלו היו בביתו. כאשר היה יוצא לרחוב, לא היה מהלך ברחוב אלא מדלג מגג לגג, ובאותה שעה היו מכריזים לבל תהין אישה לצאת מפתח ביתה עד אשר ישוב לביתו. פרישותו המופלאה נודעה ברבים. לא אכל מאכלי בשר בשל השחיטה, צם פעמים רבות ולעיתים תענית שבועית ובכלל מיעט לאכול. לא ישן על מיטה אלא על כיסא. מדי בוקר לפני לימודיו היה מסתגר בחדרו, ושם היה נכנס בתוך ארון קבורה ומכסה עצמו בעפר על מנת לזכור את יום המיתה ולזכור את שפלות האדם ולהתגבר על יצר הגאווה. רבנו נעקד על קידוש ה' באמצעות פגז שנורה ישירות אליו ונלביע ב- י"ד כסליו ה'תר"פ. רבנו חי ופעל כ-54 שנים. ת.נ.צ.ב.ה. וזכותו תגן עלינו אמן!

בשנת ה'תרע"ז צבא צרפת כבש את מרוקו. הערבים התארגנו בראשות מולאי מוחמד בן קאסם שר"י ונלחמו בצרפתים. לאחר תקופה ארוכה נסוגו הצרפתים. מולאי מוחמד נלחם מול משפחת המלוכה המרוקאית, הרגם ותפס את כס השלטון בכח זרועו. בשנת ה'תר"פ הוציא גזירה להרוג את כל היהודים שגרים במחוז תאפיללת, בטענה שהם קושרים קשר חשאי עם הכובש הצרפתי כדי לגרש את שלטון המורדים בראשותו. כדי להגביר את החרדה לא פורסם תאריך לביצוע הגזירה. בשבת י"ד כסליו ה'תר"ץ לבש רבינו בגדי חול שחורים במקום בגדי השבת הלבנים אותם שנהג ללבוש. התושבים היהודים התפלאו מאוד והבינו, כי רבינו יודע דבר מה ומכינס לכך. בשבת בצהריים החל מולאי מוחמד לרכז את יהודי האזור, כדי להוציאם להורג. חייליו הקיפו את האיזור וגרמו לפחד רב. אז הצדיק עודד את הקהילה ואמר כי התפלל לבורא עולם שבמקום שיהרגו כל אנשי הקהילה, ביקש למות כפרת כולם. לאחר שהתקבצו כל היהודים אל הכיכר המרכזית, שכנעו יועציו של מולאי שכדאי לו להרוג רק את רבם של היהודים, בהטעימם שאם ימותו כולם לא יוכלו לגבות מהם מיסים ותשלומים אחרים. תפילתו של ר' דוד נענתה בשמיים ונכנסו דברי יועציו של מולאי מוחמד באוזניו. מיד ציווה לקחת את רבינו ואת שני עשירי העיר, ר' יצחק בן שמחון ובנו ר' דוד למפקדתו. העריץ הציב את גופם מול לוע של תותח וירה משם פגז. לאחר מותו גזר מולאי מוחמד שר"י, כי אסור להתאבל על מות רבינו ואיים כי מי שימצא מתאבל על פטירת הצדיק יוצא להורג! מספר ימים אחרי הריגתו של רבינו הועברה גופתו לראשי הקהילה. הוא נקבר בלוויה צנועה, שאף בה בלשו חיילי המורדים שלא יעז איש לבכות על פטירת הצדיק. אחיו הצדיק ר' ישראל אביחצירא זצוק"ל (ה'בבא סאלי) מיאן להתנחם על אחיו, ונהג אבלות מעבר לשנה הנהוגה. לאחר שבע שנים בדיוק, ביום ההילולה, חלם חלום. בחלומו טבל במקווה של סבו ה'אביר יעקב' זיע"א. לפתע נפתחו השמיים. ממעל ירדו שבעת רועי ישראל בדמות מנורות אש בוהקות, ונבלעו בבית המדרש. אחריהם הופיעה דמותו המאירה של רבי דוד. הבבא סאלי רצה להיכנס איתו להיכל, אולם אחיו עצר בעדו: "אינך יכול להיכנס, מפני שאתה עדיין בעולם החיים. אני מתיר לך לשבת סמוך לפתח ולומר איתנו תיקון חצות". לאחר מכן הוסיף: "דע לך, אחי, שיש לי צער גדול מכך שאתה מוסיף להתאבל עלי. כל הצער שהיה לי לא ארך יותר משניה אחת. תיכף ומיד העלו אותי למחיצתי בעולמות העליונים, למקום שאיני יכול לפרט לך את גודל מעלתו ועוצם התענוגים שבו. ואם ברצונך לגרום לי קורת רוח, הפסק להתאבל!". הבבא סאלי התעורר מחלומו. לאחר שהתפלל שחרית, ערך התרת נדרים למנהגי האבלות שקיבל על עצמו. הוא סיפר ברבים את דבר החלום, ואותו יום נקבע ליום משתה ושמחה לכבוד נשמת הקדוש, רבי דוד אביחצירא הי"ד.

(נלקט בשינוי לשון קלים מתוך העלון פניני הצדיקים)

את ה' ישים ה' בפי אותו אדבר!

כחו של משפט!

הרה"ג רבי יעקב ישראל קניבסקי שליט"א (נכדו נאמן ביתו של מרן הגאון ר' חיים קניבסקי זצ"ל)

סיפר: היינו פעם בחול המועד עם מרן רבינו זיע"א במקום מסוים. רבינו הלך שם אנה ואנה. פתאום הופיע אברך שרבינו הכיר אותו. האברך שאל את רבינו שאלות ורבינו השיב לו.

לפתע רבינו אמר לו: "נו, אני פוגש אותך בחול המועד, אני זוכה לקיים את המצווה של הקבלת פני רבו ברגל". האברך חיך במבוכה, שמח שכך רבינו מתייחס אליו ואמר מיד: "מה רבינו אומר לי דבר כזה, כולנו התלמידים של הרב". רבינו חיך ובירך אותו בחג שמח.

כעבור תקופה אותו אברך התקשר אלי ואמר לי: "אתה זוכר שרבינו אמר לי בחול המועד שהוא זוכה לקיים את המצווה של הקבלת פני רבו ברגל? אתה לא מבין מה המשפט הזה עשה". הוא הוסיף וסיפר: "בדיוק כשרבינו אמר לי את זה, אשתי עמדה מאחור ושמעה את המשפט הזה".

"האמת היא שהיו לי בעיות גדולות בשלום בית מכיוון שהחותן שלי הוא יהודי תלמיד חכם. הגיסים שלי מוכשרים מאוד ובעלי משרות תורניות. אשתי כל הזמן היתה אומרת לי: 'אבא שלי ואחים שלי מוכשרים ומרשימים מאוד. יש להם משרות תורניות מרשימות. אתה אברך פחות מוכשר'. היא לא כל כך העריכה אותי. כך היתה ההרגשה בבית כל הזמן, מה שהוביל לבעיות בשלום בית".

"פתאום אשתי שומעת את גדול הדור אומר לי משפט כזה, שהוא רואה אותי הוא מקיים מצוות הקבלת פני רבו... אני לא יכול לתאר ולהסביר מה המשפט הזה חולל. מאז היא מסתכלת אלי במבט אחר לגמרי. היא מעריכה אותי, מכבדת אותי, כל היחס שלה השתנה ואני מכבד אותה. בעקבות דברי רבינו האווירה בבית הפכה להיות נעימה וטובה. מאז ברוך ה' יש לי שלום בית!". האברך הוסיף ואמר: "כנראה רבינו ראה שאשתי מגיעה. לכן הוא אמר לי את המשפט הזה בכוונה כדי שהיא תשמע את הדברים".

רבינו כמובן מעולם לא הביט באישה ועל כך יעיד המעשה המדהים הבא: "אמא שלי שתחיה, פלה בבית רבינו למעלה משלושים שנה. מתוכן למעלה מעשר שנים שהתגוררנו באותו בית עם רבינו. ערב אחד בשנים האחרונות, נכנסתי עם רבינו בלילה לחדר שינה. רבינו הלך לנוח. הייתי עם אבי שליט"א ואמי שתחי' סידרה את החדר".

"לפתע רבינו שאל: 'מי זאת האישה שנמצאת שם בחדר?'. הוא לא ידע כלל שזו פלתו שגרה איתו בבית ונשואה לבנו עשרות שנים! מעולם הוא לא הביט באישה. ודאי שהוא לא ראה את אשת האברך המדובר אלא היתה לו סייעתא דשמיא עצומה שהקב"ה שם בפיו את המילים הנכונות".

"הקב"ה ראה וידע שכל מעשיו ודיבוריו של רבינו היו לשם שמיים, לעשות נחת רוח לבורא עולם, להרבות תורה ומצוות, חסד ויידישקייט בעולם כולו ולכלל יחיד ויחיד. הקב"ה היה שם בפיו את המילים הנכונות במקום הנכון ובזמן הנכון".

(מעובד מתוך מגזין במה)